

VOGELVERSCHRIKKERS

aan het broedgebied hierbij een grote rol spelen. De verrichte studies werden echter over een veel te korte periode uitgevoerd. Het is dus mogelijk dat de effecten van verstoring pas zichtbaar zullen worden als de aanwezige broedvogels door sterfte worden vervangen door een nieuwe generatie. Recent nog zijn er onderzoeksresultaten gepubliceerd, waarbij gesteld werd dat een aantal soorten zoals de Kievit zeker binnen de 100 m een duidelijke verstoring ondervinden.

Voor pleisterende, foeragerende of rustende vogels zijn al meer onderzoeksresultaten bekend. Maar ook hier is er een groot verschil tussen de verschillende vogelsoorten. Afhankelijk van de soort ligt de verstoringafstand tussen de 100 m en 700 m. Voor diverse watervogels werd een significante verstoring vastgesteld tot zeker 300 m van de turbines. Ganzen ondervinden een nog grotere verstoring tot ongeveer 700 m. Over het effect op zangvogels die buiten het broedseizoen soms ook in grote groepen pleisteren zijn weinig of geen gegevens bekend.

Langsvliegende vogels hebben blijkbaar meer last van turbines die dicht bij elkaar staan. Ook hier weer zijn bepaalde soortgroepen gevoeliger dan andere. De meest gevoelige zijn ganzen, een-

den, steltlopers en diverse zangvogels. Er werd ook vastgesteld dat duikenden 's nachts de turbines proberen te mijden door zijwaarts uit te wijken. Tijdens heldere nachten slagen de vogels er wel in een rij turbines probleemloos te doorkruisen. In donkere nachten daarentegen kan een rij turbines een zekere barrière vormen."

AANTAL SLACHTOFFERS

Joris Everaert: "Op enkele locaties in Nederland kwam men bij telling tijdens de voor- en najaarstrek uit op een gemiddelde van 4 tot 26 slachtoffers per jaar per kleine tot middelgrote windturbine. Aan de Oostdam te Zeebrugge vinden we gelijkaardige aantallen. Bij grotere turbines zijn er waarschijnlijk wat minder slachtoffers, maar daarover bestaat momenteel nog geen duidelijkheid. Een 1000 MW geplaatst vermogen op land- en kustlocaties zou op jaarbasis zorgen voor 21 000 tot 46 000 slachtoffers. Dit is een heel stuk lager dan het aantal vogelslachtoffers op verkeerswegen en bij aanvaringen met hoogspanningslijnen. Hierbij vallen jaarlijks meer dan een miljoen slachtoffers. Maar men moet het ook anders bekijken. Het aantal slachtoffers per kilometer windturbines is ongeveer gelijk aan het aantal slachtoffers per kilometer drukke verkeersweg of hoogspanningslijn. Toch

mogen we het probleem niet als marginaal afschilderen. De slachtoffers door windturbines komen bovenop het al te grote aantal op jaarbasis. Bovendien kunnen 'enkele' jaarlijkse slachtoffers bij een kleine populariteit van een bedreigde soort ook significant negatieve gevolgen hebben."

VECHTEN TEGEN WINDMOLENS?

Joris Everaert: "Het Instituut voor Natuurbehoud heeft haar adviezen over de plaatsing van windmolens in de Gentse Kanaalzone geformuleerd tijdens de verschillende vergaderingen en wij hebben voorlopig zeker niet de indruk dat men geen rekening heeft gehouden met onze belangrijkste aanbevelingen. De Gentse Kanaalzone is zeer rijk aan vogels. Het is een van de belangrijkste overwinteringsgebieden voor watervogels in Vlaanderen, zeker tijdens strenge winters. Voor bepaalde soorten is het gebied zelfs van internationaal belang. De vogels concentreren zich hoofdzakelijk in het noordelijke gedeelte van de kanaalzone. In deze zone zijn ook enkele belangrijke broedterreinen en slaapplaatsen gesitueerd. Door de aanwezigheid van grote aantallen vogels moet er dus voorzichtig worden omgesprongen met het plaatsen van de turbines. Op basis van de beschikbare gegevens kunnen we stellen dat de plaatsing in het zuidelijke gedeelte van de kanaalzone de minste risico's met zich meebrengt. Bovendien is het beter om in een aantal zones de turbines in cluster op te stellen. Een rechtlijnige opstelling langs het kanaal en de dokken is vanuit natuurbehoudsoogpunt te vermijden vanwege de grote aantallen watervogels die er pleisteren en rondvliegen.

Algemeen kan gesteld worden dat de beste procedure voor het plaatsen van windturbines deze is waarbij ruim op voorhand een advies wordt gevraagd. Op basis van de beschikbare gegevens kunnen wij dan eventueel nog constructieve aanbevelingen formuleren."

Windmolens of

UIT ONDERZOEK IN HET BUITEN-

LAND IS GELEKEN DAT WINDTURBINES IN BEPAALDE GEVALLEN TEN GEVAAR KUNNEN VORMEN VOOR VOGELS. DEZE KUNNEN TIJDENS HET VLIEGEN IN BOTSING KOMEN MET DE TURBINES OF DERMATE VERSTOORD WORDEN DAT ZE UIT DERGELIJKE GEBIEDEN WEGTREKKEN. HET LOCATIEBEIJD MOET ER DUS ZORGVULDIG OP TOEZIEN DAT BIJ PLAATSIING VAN DE TURBINES GEBIEDEN MET GROTE AANTALLEN VOGELS OF MET ZELDZAME EN BEDORFIGDE SOORTEN ZOVEEL MOGELIJK WORDEN VERMEDEN. WE VROEGEN AAN JORIS EVERAERT, BIOLOOG EN MEDEWERKER IN HET INSTITUUT VOOR NATUURBEHOUD IN BRUSSEL, OF ER VOLDOENDE REKENING WORDT GEHOUDEN MET DEZE WETENSCHAPPELIJKE ARGUMENTEN BIJ DE PLAATSIING VAN NIEUWE WINDMOLENS.

Joris Everaert: "Er zijn twee belangrijke zaken die hinder voor vogels kunnen veroorzaken. We maken een onderscheid tussen het aanvarings- en het verstoringaspect.

Onderzoek in o.m. Denemarken, Duitsland en Nederland toonde aan dat de kans op aanvaringen van vogels tegen windturbines het grootst is 's nachts, in de avond- of ochtendschemering, tijdens slechte weersomstandigheden en op plaatsen waar veel vogels op geringe hoogte passeren. De dagelijkse verplaatsingen bij de getijdentrek van steltlopers, de voedseltrek van eenden en de slaaptrek van bijvoorbeeld meeuwen zijn vrijwel altijd op windturbinehoogte gesitueerd en vormen dus een belangrijk risico. Er is wel een verschil tussen de soorten vogels. Zo verongelukken 's nachts relatief meer zangvogels en meeuwen, en komen naar verhouding meer eenden dan steltlopers om het leven.

Bij het verstoringaspect moeten we een onderscheid maken tussen broedvogels, pleisterende en langsvliegende vogels. Tot hiertoe zijn er weinig duidelijke aanwijzingen gevonden dat windturbines een significante verstoring kunnen veroorzaken bij broedvogels. Onderzoekers veronderstellen wel dat gewinning en plaatstrouw